

Prva glava rasprave obuhvaća tzv. razdoblje denara koji su u starije doba bili kovani u Brnu. Trgovački putevi idu tada preko Moravske u smjeru istok-zapad, sjever-jug i obratno. Sam početak kovnice mogao je biti između g. 1054. i 1061. Tada vlada u Moravskoj kao udjelni knez Konrad, a kovnica se novca nalazi u njegovu dvorcu na Petrovoj gori. Ime sv. Petra, koje se nalazi ispisano na brnskim denarima, znači pripadnost kršćanskoj kulturi, a ne podsjeća na neku crkvu sv. Petra.

U drugoj je glavi opisano razdoblje brakteaata tj. 13. st., kada su u Brnu i ostalim moravskim kovnicama kovani novci brakteati. Ekonomski putovi tada vode iz Moravske prema Šleskoj i Ugarskoj. Rudokopi u Jihlavi i rudarsko pravo ovoga grada igraju važnu ulogu. Brno je važan trgovački centar kako to svjedoče sačuvani dokumenti. Promjene u feudalnom životu zemlje odrazile su se i na kovanju novca. O brnskoj kovnici sačuvano je iz toga vremena mnoštvo dokumenata. Sama se kovnica nalazila u kući kovničara Brunona. Ta kuća će kasnije postati kuća moravskih markgrofova. Natpisi na brnskim brakteatima nisu dosada proučeni, a odgovaraju natpisima na novcu ostalih moravskih kovnica.

U trećoj glavi pisac opisuje doba groševa koji su kovani od XIV do XVI st. za Vaclava II, Karla IV i husitske revolucije. Brno je tada evropski trgovački centar koji ima osobito žive veze s Poljskom i Ugarskom. U XV st. postoje u Brnu zapravo dvije kovnice novca: jedna je markgrofova, a druga je gradska. Vladari podržavaju obje jer im donose velike prihode.

U četvrtoj se glavi najprije govori o trgovačkim vezama i putovima Brna i Moravske sa susjednim zemljama poslije husitskih ratova tokom XVI i XVII st., a zatim o kovnici u Brnu. Ona u XVI st. nije postojala, na početku XVII st. je obnovljena, a u sredini toga stoljeća zauvijek dokinuta. Četvrto razdoblje u povijesti brnske kovnice zove se razdoblje talira jer su se oni tada kovali, ali su se uz njih kovali također dukati i krajcari.

Povijesni prikaz brnske kovnice svakako je lijep prilog numizmatici i poticaj da i naše kovnice dobiju svoje povijesne prikaze.

Dr Josip Buturac

A GUIDE TO SEALS IN THE PUBLIC RECORD OFFICE

London 1954 8°. III-X+67 st.

U izdanju Engleskog državnog nakladnog zavoda (His Majesty's Stationery Office) u Londonu izdao je direktor Državnog arhiva Velike Bri, tanije Hilary Jenkinson »Vodič kroz pečate u Javnom arhivskom uredu«.

U ovoj maloj ali sadržajnoj knjižici dao je autor, kao jedan od najboljih poznavalaca i stručnjaka zapadnoevropske sfragistike, sažet i svestran prikaz o engleskim pečatima, koristeći se svojim odličnim poznavanjem sfragističkog materijala iz engleskih arhiva. Naziv »vodič« koji je dao svojem djelu bez sumnje je preskroman, jer sadrži pregled svega što je u bilo kakvoj vezi s engleskom sfragistikom.

»Vodič« je razdijeljen u dva dijela. U prvom (str. 1-33) su najkonciznije izložena sva pitanja koja se tiču razvitka pečata i njihove primjene na ispravama. Za što bolji zorni prikaz svih osobina jednog pečata za upotrebu

čitača dodan je opis jednog uzor-primjerka pečata. Među tačkama iz ovog dijela treba osobito istaknuti vanredno jasan i jezgrovit prikaz o raznim načinima pričvršćivanja pečata na isprave i o neispravnim metodama pečaćenja. Lijepo je prikazan razvitak stilova primijenjenih na pečatima raznih razdoblja, osobito sa likovnog i epigrafskog gledišta. O falsificiranju pečata autor je iznio svoja opažanja u pet tačaka upozoravajući na potrebu opširnijeg proučavanja tog problema kojemu dosada u engleskoj sfragistici nije bilo posvećeno dosta pažnje.

U drugom dijelu (str. 34-67) obrađene su kratko, ali zato ne manje precizno, sve kategorije pečata koje se nalaze u skupinama i zbirnama arhivalija u londonskim arhivima. U uvodnim opaskama prikazana su najkarakterističnija obilježja engleskih pečata za sve one koji proučavaju englesku sfragistiku, a nakon toga dana je podjela glavnih vrsta tih pečata grupirana po vlasnicima-izdavačima na: 1) kraljevske pečate; 2) pečate centralnih i lokalnih (mjesnih) vlasti, dominiona i (od Velike Britanije) zavisnih zemalja; 3) pečate privatnih i poluprivatnih ustanova; 4) osobne odnosno obiteljske (s grbom ili bez grba) i 5) crkvene pečate. Na kraju spomenuti su kratko strani (ne-engleski) pečati koji se nalaze u engleskim arhivima. Ti su pečati kategorizirani istim načinom i redoslijedom kao i engleski.

Uz tekst je dodano 12 tabla na kojima se nalaze odlični foto-snimci engleskih pečata od XII-XIX st., a na tabli V donesena je vrlo lijepa i zanimljiva slika iz rukopisa XV st. na kojoj je prikazan rad engleske kraljevske kancelarije.

Ova lijepa i sadržajno vrijedna knjižica vrlo dobro će poslužiti svakome tko se želi upoznati s engleskom sfragistikom. Njen prvi dio pruža uvid u elementarne pojmove sfragistike uopće svojim jasnim i nekomplikiranim izlaganjem.

Bartol Zmajić

Čurić Hajrudin, PRILOZI BOSANSKO-HERCEGOVAČKOJ ISTORIJI XIX v.

Sarajevo 1960. v. Građa knjiga VIII. Odjeljenje istorisko-filoloških nauka knjiga 4. Naučno Društvo NR Bosne i Hercegovine, Sarajevo 1960.

Autor je prema navodima koje je iznio u uvodu istakao da se objavljen materijal odnosi »... na period bosansko-hercegovačke istorije od 1833—1873«. Originalna građa koja je u tom skupnom djelu objelodanjena, danas se nalazi u Državnim arhivima Zadra i Dubrovnika, arhivu Franjevačkog samostana u Fojnici i u Orijentalnom institutu u Sarajevu. Pisac je građu upotrijebio i iznio u pet ovećih i manjih radova, od kojih prva tri sadržavaju materijal vezan za period vladavine Ali paše Rizvanbegovića (1833—1851), ličnosti koja je napose u ekonomskom pogledu vidno podigla Hercegovinu, što dolazi do izražaja i u objelodanjenim dokumentima. Ta građa osim toga donosi nove i dragocjene podatke za poznavanje međusobnih odnosa Hercegovine i Dalmacije, odnosa koji su dosada bili malo ili gotovo potpuno neispitani.

Dva posljednja rada »... ilustruju prilike . . . poslije smrti Ali-paše Rizvanbegovića 1851. godine.«